

2.1.

Zakres środków gramatycznych (poziom podstawowy i rozszerzony)

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
RODZAJNIK	
Formy i użycie rodzajnika określonego, nieokreślonego, częściowego <ul style="list-style-type: none"> • przypadki opuszczenia rodzajnika, np. <i>andare a casa, avere fame</i> • użycie rodzajnika z zaimkami dzierżawczymi przy rzeczownikach oznaczających pokrewieństwo, np. <i>il mio fratello maggiore</i> 	Formy i użycie rodzajnika określonego, nieokreślonego, częściowego <ul style="list-style-type: none"> • przypadki opuszczenia rodzajnika, np. <i>andare a casa, avere fame</i> • użycie rodzajnika z zaimkami dzierżawczymi przy rzeczownikach oznaczających pokrewieństwo, np. <i>il mio fratello maggiore</i> • rodzajnik przed nazwami własnymi, np. <i>la Loren</i>, oraz nazwami geograficznymi, np. <i>la nebbiosa Milano</i>
RZECZOWNIK	
Liczba pojedyncza i mnoga <ul style="list-style-type: none"> • formy regularne • formy nieregularne, np. <i>uomini</i> • rzeczowniki pochodzenia obcego, np. <i>cinema, film, computer</i> • rzeczowniki zbiorowe, np. <i>folla</i> • rzeczowniki pozbawione jednej z liczb, np. <i>il coraggio (singularia tantum), le mutande (pluralia tantum)</i> 	Liczba pojedyncza i mnoga <ul style="list-style-type: none"> • formy regularne • formy nieregularne • rzeczowniki pochodzenia obcego • rzeczowniki zbiorowe • rzeczowniki pozbawione jednej z liczb
Rodzaj męski i żeński <ul style="list-style-type: none"> • zdrobnienia, np. <i>sorellina</i> • formy nieregularne, np. <i>paio</i> 	Rodzaj męski i żeński <ul style="list-style-type: none"> • zgrubienia i zdrobnienia, np. <i>ragazzaccio, sorellina</i> • formy nieregularne, np. <i>paio</i> • rzeczowniki złożone, np. <i>arcobaleno, pellerossa</i> • przypadki szczególne rodzaju, np. <i>la volpe maschio/la volpe femmina</i>
ZAIMEK	
Zaimki wskazujące rzeczowne i przymiotne <i>questo, quello</i> i ich formy Zaimek wskazujący <i>stesso</i> <ul style="list-style-type: none"> • zaimki wskazujące użyte z przysłówkami <i>qui, qua</i> oraz <i>lì, là</i>, np. <i>Sono due automobili molto belle: comprare questa qui o quella là?</i> 	Zaimki wskazujące rzeczowne i przymiotne <i>questo, quello</i> i ich formy Zaimek wskazujący <i>stesso</i> <ul style="list-style-type: none"> • zaimki wskazujące użyte z przysłówkami <i>qui, qua</i> oraz <i>lì, là</i>, np. <i>Sono due automobili molto belle: comprare questa qui o quella là?</i> • formy: <i>tale, ciò</i>
Zaimki dzierżawcze rzeczowne i przymiotne <ul style="list-style-type: none"> • zaimek dzierżawczy w funkcji rzeczownika, np. <i>i miei = i miei genitori</i> 	Zaimki dzierżawcze rzeczowne i przymiotne <ul style="list-style-type: none"> • zaimek dzierżawczy w funkcji rzeczownika, np. <i>i miei = i miei genitori</i> • użycie form <i>altrui, proprio</i>
Zaimki pytające rzeczowne i przymiotne	Zaimki pytające rzeczowne i przymiotne

Zaimki nieokreślone rzeczowne i przymiotne, np. <i>qualche, alcuno, nessuno, ogni, tanto, molto, troppo, parecchio, altrettanto, diverso, vario, altro, certo, tutto</i> • zaimki nieokreślone rzeczowne, np. <i>qualcuno, ognuno, qualcosa, niente</i>	Zaimki nieokreślone rzeczowne i przymiotne np. <i>qualche, alcuno, nessuno, ogni, tanto, molto, troppo, parecchio, altrettanto, diverso, vario, altro, certo, tutto, ciascuno, qualunque, qualsiasi</i> • zaimki nieokreślone rzeczowne, np. <i>uno, qualcuno, chiunque, qualcosa, niente, nulla</i>
Zaimki osobowe • w funkcji podmiotu • w funkcji dopełnienia bliższego • w funkcji dopełnienia dalszego • formy akcentowane • formy nieakcentowane Funkcja zaimka <i>lo</i> w odniesieniu do całego zdania, np. <i>Tutti lo sanno.</i>	Zaimki osobowe • w funkcji podmiotu • w funkcji dopełnienia bliższego • w funkcji dopełnienia dalszego • formy akcentowane • formy nieakcentowane Funkcja zaimka <i>lo</i> w odniesieniu do całego zdania, np. <i>Tutti lo sanno. Ho parlato con Luigi, tutti l'hanno notato.</i> Formy zaimków 3. osoby w liczbie pojedynczej: <i>egli, ella, esso, essa</i> oraz mnogiej: <i>essi, esse</i> Użycie form <i>gli</i> oraz <i>loro</i> Zaimki <i>colui, colei, coloro</i>
Zaimki podwójne • miejsce zaimków podwójnych w zdaniu	Zaimki podwójne • miejsce zaimków podwójnych w zdaniu
Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia bliższego w czasach złożonych	Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia bliższego w czasach złożonych
Zaimki względne proste i złożone	Zaimki względne proste i złożone • użycie zaimka względnego w funkcji zaimka dzierżawczego • podział zaimków względnych na formy odmienne i nieodmienne • podwójna funkcja zaimków względnych: np. <i>chi, quanto. Chi (colui che) studia è promosso. Farò quanto (tutto ciò che) è possibile. Per quanto (quello che) mi riguarda.</i>
Cząstki <i>ci, vi, ne</i> i ich miejsce w zdaniu • cząstka <i>ci</i> odpowiadająca strukturze <i>a questo</i> , np. <i>Non ci fare caso. Ci penso io.</i> • cząstka <i>ne</i> odpowiadająca strukturze <i>di questo</i> , np. <i>Ne ho sentito parlare.</i>	Cząstki <i>ci, vi, ne</i> i ich miejsce w zdaniu • cząstka <i>ci</i> odpowiadająca strukturze <i>a questo</i> , np. <i>Non ci fare caso. Non ci capisco nulla.</i> • cząstka <i>ne</i> odpowiadająca strukturze <i>di questo</i> , np. <i>Ne ho sentito parlare.</i> • użycie form <i>ci, vi, ne</i> w zwrotach idiomatycznych, np. <i>Lui ne sa lunga.</i>
LICZEBNIK	
Liczebniki główne i porządkowe • liczebniki zbiorowe, np. <i>paio, coppia, dozzina, ventina</i> • oznaczanie wielokrotności, np. <i>doppio</i>	Liczebniki główne i porządkowe • liczebniki zbiorowe, np. <i>paio, coppia, dozzina, ventina</i> • oznaczanie wielokrotności, np. <i>doppio, triplo</i>

	<ul style="list-style-type: none"> liczebniki w funkcji rzeczownika, np. <i>il Duecento</i> oznaczanie ułamków, np. <i>due terzi</i> formy <i>entrambi, ambedue</i>
PRZYMIOTNIK	
Liczba pojedyncza i mnoga	Liczba pojedyncza i mnoga <ul style="list-style-type: none"> przymiotniki odrzeczownikowe, np. <i>bilancio annuale, carne bovina, luce solare</i> liczba mnoga przymiotników złożonych, np. <i>ragazzi sordomuti</i>
Rodzaj męski i żeński <ul style="list-style-type: none"> rodzaj przymiotników zakończonych na <i>-ista</i>, np. <i>una ragazza ottimista</i> 	Rodzaj męski i żeński <ul style="list-style-type: none"> rodzaj przymiotników zakończonych na <i>-ista, -cida, -ita</i>, np. <i>una pittrice surrealista, un comportamento ipocrita</i>
Regularne i nieregularne stopniowanie przymiotników (stopień równy, wyższy, niższy, najwyższy, najniższy)	Regularne i nieregularne stopniowanie przymiotników (stopień równy, wyższy, niższy, najwyższy, najniższy) <ul style="list-style-type: none"> intensyfikacja znaczenia przymiotnika <ul style="list-style-type: none"> poprzez dodanie przysłówków i przymiotników ilościowych, np. <i>Tuo figlio è assai intelligente. Ero tutto assorto nei miei pensieri.</i> przez powtórzenie przymiotnika, np. <i>un abbraccio forte forte</i>
Miejsce przymiotnika w zdaniu, zmiana miejsca przymiotnika a jego znaczenie	Miejsce przymiotnika w zdaniu, zmiana miejsca przymiotnika a jego znaczenie Przymiotnik użyty jako przysłówek, np. <i>vestire elegante</i>
PRZYŚLÓWEK	
Podstawowe przysłówki czasu, miejsca i sposobu Formy regularne i nieregularne przysłówek zakończonych na <i>-mente</i> <i>Molto, poco, tanto, troppo</i> w funkcji przysłówka Wyrażenia przysłówkowe, np. <i>all'improvviso, di tanto in tanto</i>	Podstawowe przysłówki czasu, miejsca i sposobu Formy regularne i nieregularne przysłówek zakończonych na <i>-mente</i> <i>Molto, poco, tanto, troppo</i> w funkcji przysłówka Wyrażenia przysłówkowe, np. <i>d'ora in poi, all'improvviso, di frequente</i>
Stopniowanie przysłówek – formy regularne i nieregularne	Stopniowanie przysłówek – formy regularne i nieregularne Formy zdrobniałe przysłówek, np. <i>benino, maluccio, tardino, prestino</i>
PRZYIMEK I SPÓJNIK	
Przymyki proste, np. <i>a, di</i> Przymyki ściągnięte, np. <i>del, sullo</i> Wyrażenia przyimkowe, np. <i>a sinistra di</i>	Przymyki proste, np. <i>a, di</i> Przymyki ściągnięte, np. <i>del, sullo</i> Wyrażenia przyimkowe, np. <i>in quanto a, a favore di, in conseguenza di</i> Przymyki pochodzące od innych części mowy, np. <i>secondo, tranne, escluso, eccetto</i>
Podstawowe spójniki współrzędne,	Podstawowe spójniki współrzędne,

np. <i>e, oppure</i> Podstawowe spójniki podrzędne, np. <i>perché, quando</i>	np. <i>e, oppure</i> Podstawowe spójniki podrzędne, np. <i>perché, quando</i> Wyrażenia spójnikowe, np. <i>per il fatto che, di modo che, dal momento che</i>
CZASOWNIK	
Czasowniki regularne i nieregularne, odmiana I, II, III koniugacji • wieloznaczość czasowników, np. <i>fare, mettere, essere, avere, prendere</i> • opozycje czasowników, np. <i>dire/parlare, guardare/vedere, ascoltare/sentire, andare/venire</i> • czasowniki posiłkowe • podstawowe czasowniki i wyrażenia czasownikowe nieosobowe, np. <i>piove, nevica; bisogna, è necessario</i> • użycie i funkcja czasownika <i>piacere</i>	Czasowniki regularne i nieregularne, odmiana I, II, III koniugacji • wieloznaczość czasowników, np. <i>fare, mettere, essere, avere, prendere</i> • opozycje czasowników, np. <i>dire/parlare, guardare/vedere, ascoltare/sentire, andare/venire</i> • czasowniki posiłkowe • czasowniki i wyrażenia czasownikowe nieosobowe, np. <i>piove, nevica; bisogna, è necessario, avviene, capita</i> • użycie i funkcja czasownika <i>piacere</i>
Czasowniki zwrotne • czasowniki zwrotne w strukturach z czasownikami modalnymi	Czasowniki zwrotne • czasowniki zwrotne w strukturach z czasownikami modalnymi
Konstrukcje: <i>far fare, lasciar fare</i>	Konstrukcje: <i>far fare, lasciar fare</i>
Czasowniki przechodnie i nieprzechodnie	Czasowniki przechodnie i nieprzechodnie • czasowniki nieprzechodnie użyte jako przechodnie z dopełnieniem bliższym, np. <i>saltare, salire, sbarcare, volare</i>
	Wyrażenia czasownikowe, np. <i>andarsene, farcela, cavarsela, sentirsela</i>
Strona czynna czasownika w czasach: <i>presente, passato prossimo, imperfetto, futuro semplice, trapassato prossimo</i> Strona bierna czasownika w czasach: <i>presente, passato prossimo, imperfetto, futuro semplice</i>	Strona czynna i bierna czasownika w czasach: <i>presente, passato prossimo, imperfetto, futuro semplice, futuro anteriore, trapassato prossimo, passato remoto, trapassato remoto</i>
	Użycie czasowników <i>venire</i> i <i>andare</i> jako posiłkowych w stronie biernej, np. <i>Il libro va letto.</i>
Forma bezosobowa w czasie teraźniejszym, np. <i>si dice che..., si è contenti</i> <i>Si passivante</i> w czasie teraźniejszym, np. <i>si fanno le spese</i>	Forma bezosobowa, np. <i>si dice che, si è andati, si parlava</i> <i>Si passivante</i> , np. <i>si sono scattate le foto, si diranno le bugie</i>
TRYBY I CZASY	
Tryb oznajmujący: • czas teraźniejszy (<i>presente</i>) • czasy przeszłe (<i>passato prossimo, imperfetto, trapassato prossimo</i>) • czas przyszły (<i>futuro semplice</i>) • konstrukcja peryfrastyczna <i>stare + gerundio</i> • konstrukcja <i>stare per + bezokolicznik</i>	Tryb oznajmujący: • czas teraźniejszy (<i>presente</i>) • czasy przeszłe (<i>passato prossimo, imperfetto, trapassato prossimo, passato remoto, trapassato remoto</i>) • czasy przyszłe (<i>futuro semplice, futuro anteriore</i>)

	<ul style="list-style-type: none"> • konstrukcja peryfrastyczna <i>stare + gerundio</i> • konstrukcja <i>stare per + bezokolicznik</i> • użycie modalne <i>futuro: saranno le otto</i> • użycie czasu przeszłego <i>imperfetto</i> w funkcji trybu przypuszczającego, np. <i>Facevi meglio a stare zitto.</i>
Tryb rozkazujący • zaimki osobowe w trybie rozkazującym	Tryb rozkazujący • zaimki osobowe w trybie rozkazującym
Tryb przypuszczający (<i>condizionale semplice</i>)	Tryb przypuszczający (<i>condizionale semplice</i> i <i>condizionale composto</i>) • użycie <i>condizionale</i> do wyrażenia <i>futuro nel passato</i> • użycie modalne <i>condizionale</i> , np. <i>Secondo la stampa il ministro si sarebbe dimesso ieri.</i>
Tryb łączący (<i>congiuntivo</i>) • <i>congiuntivo presente</i> i <i>congiuntivo passato</i> podstawowych czasowników	Tryb łączący (<i>congiuntivo</i>) • <i>congiuntivo presente</i> i <i>congiuntivo passato</i> • <i>congiuntivo imperfetto</i> i <i>trapassato</i>
Formy implicytne (<i>forme implicite</i>): <i>gerundio presente, participio passato, infinito presente</i>	Formy implicytne (<i>forme implicite</i>): <i>gerundio presente i passato, participio passato, infinito presente i passato</i>
Zgodność czasów • zdanie główne w czasie teraźniejszym	Zgodność czasów • zdanie główne w czasie teraźniejszym • zdanie główne w czasie przeszłym • zdanie główne w czasie przyszłym
Okres warunkowy • hipoteza prosta, np. <i>Se ho tempo, vengo. Se riuscirò ti accompagnerò io.</i> • hipoteza niemożliwa do spełnienia odnosząca się do przeszłości: <i>se + imperfetto / imperfetto</i> , np. <i>Se lo sapevo non ci andavo.</i>	Okres warunkowy • hipoteza prosta, np. <i>Se ho tempo, vengo. Se riuscirò ti accompagnerò io.</i> • hipoteza możliwa do spełnienia: <i>se + congiuntivo imperfetto / condizionale semplice</i> • hipoteza niemożliwa do spełnienia odnosząca się do przeszłości: <i>se + congiuntivo trapassato / condizionale composto, se + congiuntivo trapassato / condizionale semplice; se + imperfetto / imperfetto</i> • hipoteza możliwa do spełnienia wyrażona za pomocą <i>gerundio</i> , np. <i>Essendo ricco lo comprerei.</i> • pozostałe możliwe warianty okresu warunkowego
Mowa niezależna i zależna z czasownikiem głównym w czasie teraźniejszym	Mowa niezależna i zależna
ZDANIE POJEDYNCZE	
Zdanie oznajmujące	Zdanie oznajmujące • funkcja przysłówków <i>proprio, certo, appunto</i> , np. <i>È proprio vero.</i>
Zdanie pytające z <i>dove, quando, chi, che cosa, perché</i>	Zdanie pytające z <i>dove, quando, chi, che cosa, perché</i>

<p>Zdanie przeczące</p> <ul style="list-style-type: none"> • podwójne przeczenie, np. <i>Non ho visto nessuno.</i> 	<p>Zdanie przeczące</p> <ul style="list-style-type: none"> • podwójne przeczenie, np. <i>Non ho visto nessuno.</i> • brak podwójnego przeczenia w zależności od miejsca zaimka nieokreślonego <i>nessuno, niente, mai</i>
ZDANIE ZŁOŻONE	
<p>Zdanie bezokolicznikowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czasownikami <i>dovere, potere, volere</i> • konstrukcje z czasownikami <i>fare, lasciare, dire, pensare</i> • konstrukcja <i>stare per</i> + bezokolicznik • konstrukcje bezokolicznikowe z czasownikami i wyrażeniami czasownikowymi nieosobowymi, np. <i>bisogna, è necessario</i> 	<p>Zdanie bezokolicznikowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czasownikami <i>dovere, potere, volere</i> • konstrukcje z czasownikami <i>fare, lasciare, dire, pensare</i> • konstrukcja <i>stare per</i> + bezokolicznik • konstrukcje bezokolicznikowe z czasownikami i wyrażeniami czasownikowymi nieosobowymi, np. <i>bisogna, è necessario</i> • konstrukcje typu: <i>a vederlo, a aggiudicarlo, dopo aver fatto</i> • konstrukcje z czasownikami <i>vedere, sentire</i> itp., np. <i>Vedo i bambini giocare.</i>
Podział na zdania złożone współrzędnie i podrzędnie	Podział na zdania złożone współrzędnie i podrzędnie
	Zdanie podmiotowe z <i>che</i> + <i>congiuntivo</i> , np. <i>È inutile che tu lo faccia</i> oraz z bezokolicznikiem, np. <i>Si spera di ritrovarli.</i>
Zdanie dopełnieniowe z czasownikiem osobowym i z bezokolicznikiem, np. <i>Penso che lui sia ricco. Penso di partire.</i>	<p>Zdanie dopełnieniowe z czasownikiem osobowym i z bezokolicznikiem, np. <i>Penso che lui sia ricco. Penso di partire.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • użycie trybu warunkowego w zdaniach dopełnieniowych dla wyrażenia hipotezy, domysłu, np. <i>Non credo che sarei all'altezza.</i>
Zdanie względne z <i>che, cui, il quale, dove</i> , np. <i>La donna da cui abiti è francese.</i>	<p>Zdanie względne z <i>chi, che, cui, il quale, dove</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • forma bezokolicznikowa zdania względnego z użyciem struktury: <i>preposizione + chi, cui</i> + bezokolicznik, np. <i>Non riesco a trovare una persona con cui dividere l'appartamento.</i> • użycie imiesłowu w funkcji zdania względnego, np. <i>Le domande pervenute (=che sono state pervenute) in ritardo non saranno esaminate.</i>
Zdanie czasowe z <i>mentre, quando, appena, dopo che, prima che, finché</i>	Zdanie czasowe z <i>mentre, quando, appena, dopo che, prima che, finché</i>
<ul style="list-style-type: none"> • zdania czasowe z bezokolicznikiem po wyrażeniu spójnikowym <i>prima di</i>, np. <i>Prima di partire vengo a trovarti.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zdania czasowe z bezokolicznikiem po wyrażeniach spójnikowych: <i>fino a, prima di, dopo</i> + bezokolicznik, np. <i>Prima di uscire voglio finire quel lavoro. Rise fino a star male.</i> • zdanie czasowe imiesłowowe, np. <i>Arrivato</i>

	<i>a Londra, cercò un posto da alloggiare.</i>
Zdanie przyczynowe wprowadzone przez <i>perché, visto che, dato che</i> • z użyciem trybu warunkowego dla wyrażenia możliwości, hipotezy, pragnienia, np. <i>Passate a casa mia perché vorrei rivedervi.</i>	Zdanie przyczynowe wprowadzone przez <i>perché, poiché, visto che, dato che, dal momento che, siccome</i> • z użyciem trybu warunkowego dla wyrażenia możliwości, hipotezy, pragnienia, np. <i>Passate a casa mia perché vorrei rivedervi.</i>
Zdanie celowe z <i>perché, per</i> , np. <i>Te lo dico perché tu lo sappia.</i>	Zdanie celowe z <i>perché, affinché, per</i> Zdanie celowe z wyrażeniami: <i>al fine di, a, di, da</i> , np. <i>Preparatevi a partire. Dammi un libro da leggere.</i>
Zdanie skutkowe z <i>che, così...che, tanto...che</i> , np. <i>È così bella che mi sono innamorato di lei.</i>	Zdanie skutkowe z <i>che, così...che, tanto...che</i> • zdanie skutkowe wprowadzone przez wyrażenie <i>così ... da, per</i> lub przez wyrażenia: <i>degno di, atto a</i>
Zdanie przyzwalające z <i>anche se</i> , np. <i>Anche se piove andiamo al mare.</i>	Zdanie przyzwalające z <i>anche se, nonostante, sebbene, benché</i> Zdanie przyzwalające wprowadzone przez <i>pur, pure, anche + gerundio</i> , np. <i>Pur avendo fatto una corsa, abbiamo perso il treno.</i>
Zdanie porównawcze z <i>così...come, tanto...quanto, più...di, meno...di</i> , np. <i>Lui è tanto bello quanto interessante.</i>	Zdanie porównawcze z <i>così...come, tanto...quanto, più... di, meno... di</i> • zastosowanie <i>non</i> w funkcji wzmacniającej, np. <i>Il problema è più complesso di quanto non pensassi.</i>
Zdanie sposobu z <i>gerundio</i> , np. <i>Sono uscito di casa correndo.</i>	Zdanie sposobu z <i>gerundio</i> Zdanie sposobu z użyciem <i>come se</i>
Zdanie wykluczające: <i>senza + bezokolicznik</i> , np. <i>Ha parlato senza riflettere.</i>	Zdanie wykluczające: <i>senza + bezokolicznik</i> , np. <i>Ha parlato senza riflettere.</i> Zdanie wykluczające z wyrażeniami <i>senza che i tranne che</i> , np. <i>Abbiamo fatto tardi, senza che nessuno lo abbia notato. Non dirò niente, tranne che non sia costretto.</i>
	Zdanie warunkowe z <i>a patto che, a condizione che, nel caso che</i>
Zdania w mowie zależnej, wyrażające pytanie bądź wątpliwość, np. <i>Dimmi perché l'hai fatto? Non so se partire.</i>	Zdania w mowie zależnej, wyrażające pytanie bądź wątpliwość, np. <i>Dimmi perché l'hai fatto? Non so se partire.</i>

W tekstach na rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstów pisanych mogą wystąpić środki gramatyczne spoza powyższej listy. Znajomość takich środków nie będzie jednak warunkowała poprawnego rozwiązania zadań egzaminacyjnych.